

Kaupunginhallitus

Pöytäkirja

Aika 27.10.2025 15:30 - 15:59

Paikka Kaupungintalo, kaupunginhallituksen sali

	Nimi	Tehtävä	Lisätieto
Osallistujat	Komu Pekka	puheenjohtaja	
	Bruneau Milla	I varapuheenjohtaja	
	Putula Toni	III varapuheenjohtaja	
	Uosukainen Kimi	jäsen	
	Laakso Jetta	jäsen	
	Lindqvist Marko	jäsen	
	Aaltonen Kalle	jäsen	
	Lientola Elisa	jäsen	poissa 319§:n käsittelyn aikana klo 15.46-15-50
	Kastehelmi Minerva	jäsen	
	Seesvaara Eero	jäsen	
	Virta Sanna	varajäsen	
	McCarron Francis	kaupunginvaltuuston pj.	
	Kari Mika	kaupunginvaltuuston I vpj.	saapui klo 15.37/319§
	Pakkanen Lasse	kaupunginvaltuuston II vpj.	
	Nieminen Mira	kaupunginvaltuuston III vpj.	
	Kyynäräinen Niko	kaupunginjohtaja, esittelijä	
	Hämäläinen Veera	viestintäjohtaja	
	Virkkunen Pekka	lakiasiaintohtaja	
	Kovero Anniina	hallintojohtaja, pöytäkirjanpitäjä	

	Nimi	Tehtävä	Lisätieto
Poissa	Markkanen Marju	II varapuheenjohtaja	
	Alho Olli	kaupunkikehitysjohtaja	
	Laavi Elina	elinvoimajohtaja	
	Jämsén Virve	vs.sivistysjohtaja	
	Keitaanranta Mira	henkilöstöjohtaja, konsernihallinnon johtaja	
	Mörsky Tiina	talousjohtaja	

Kaupunginhallituksen puolesta

Pekka Komu

Anniina Kovero

Pöytäkirja on tarkastettu ja hyväksytty.

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä.

Elisa Lientola

Eero Seesvaara

Pöytäkirja on ollut nähtävillä Lahden kaupungin yleisessä tietoverkossa osoitteessa

<http://www.lahti.fi> 04.11.2025

Anniina Kovero

hallintojohtaja

§	Otsikko	Sivu
§ 316	Laillisuus ja päätösvaltaisuus	4
§ 317	Pöytäkirjan tarkastajat	5
§ 318	Konsernihallinto, rahoituspalvelujen kassaraaportti	6
§ 319	Lahden mitalin myöntäminen vuonna 2025	7
§ 320	Kaupunginvaltuuston 1.9.2025 kokouksessa tehtyjen päätösten laillisuuden tarkastaminen	9
§ 321	Kaupunginhallituksen ja kaupunginvaltuuston kokous- ja seminaariaikataulu 2026 KV	10
§ 322	Talouden ja toiminnan seurantaraportti 1.1.–30.9.2025 KV	12
§ 323	Konsernihallinnon seurantaraportti 1.1. - 30.9.2025	14
§ 324	Lahden kaupungin tilinpäätös 2025, käsittelyaikataulu kaupunginhallituksessa	16
§ 325	Lahden kaupungin elinkeinoasioiden ja elinkeinopolitiikan toteutuksen arviointi	18
§ 326	Valtuustoaloite: Oppisen tuen uudistukseen tarkoitettujen varojen oikein kohdentaminen KV	20
§ 327	Lahden kaupungin lausunto Lahden seudun liikenteen tasataksa- ja kustannustenjakoselvityksestä	29
§ 328	Lahden kaupungin lausunto kansallisesta rakennusten perusparannussuunnitelmasta	35
§ 329	Tiedoksi merkittävät asiat	42

Kaupunginhallitus
Pöytäkirja

nro 21

Lahden kaupunki, Kaupunginhallitus, 27.10.2025

§ 316

Laillisuus ja päätösvaltaisuus

Puheenjohtaja totesi kokouksen lailliseksi ja päätösvaltaiseksi.

Kaupunginhallitus
Pöytäkirja
Lahden kaupunki, Kaupunginhallitus, 27.10.2025

nro 21

§ 317

Pöytäkirjan tarkastajat

Puheenjohtajan ehdotuksesta tämän pöytäkirjan tarkastajiksi valittiin jäsenet Elisa Lientola ja Eero Seesvaara.

Kaupunginhallitus
Pöytäkirja

nro 21

Lahden kaupunki, Kaupunginhallitus, 27.10.2025

§ 318

Konsernihallinto, rahoituspalvelujen kassaraportti

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä

kaupunginjohtaja Kyynäräinen Niko

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus merkitsee asian tiedokseen.

Perusteluosa

-

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto

Toimenpiteet

-

Kaupunginhallitus
Pöytäkirja

nro 21

Lahden kaupunki, Kaupunginhallitus, 27.10.2025

§ 319

Lahden mitalin myöntäminen vuonna 2025

3148/07.02.00.00/2025

Asian valmistelija / lisätietojen antaja

hallintojohtaja Anniina Kovero p. 044 7161 416

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Samalla kaupunginhallitus tarkasti pöytäkirjan tämän asian osalta heti.

Esittelijä

kaupunginjohtaja Kyynäräinen Niko

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus päättää Lahden mitalin myöntämisestä vuonna 2025. Lahden mitalin saaja ja valintaa koskevat perustelut ovat erillisessä liitteessä, joka julkaistaan mitalin jakotilaisuudessa 3.11.2025.

Samalla kaupunginhallitus päättää tarkastaa pöytäkirjan tämän asian osalta heti.

Perusteluosa

Lahden mitali myönnetään tunnustukseksi ansiokkaasta toiminnasta Lahden kaupungin hyväksi. Ansiokkaaksi toiminnaksi voidaan katsoa

1. teko, joka lahtelaisen suorittamana on tehnyt Lahden nimeä tunnetuksi ja jolle annetaan erityinen arvo Lahden kaupungin ulkopuolellakin,

Kaupunginhallitus
Pöytäkirja

nro 21

2. yleistä tunnustusta saanut toiminta, joka on poikkeuksellisella tavalla edistänyt Lahden kaupungin aineellista tai henkistä rakentamista,

3. poikkeuksellisen mittava panos Lahden kaupungin luottamushenkilönä, viranhaltijana tai työntekijänä.

Mitalin myöntää kaupunginhallitus. Mitali luovutetaan asianosaiselle 3. marraskuuta.

Muutoksenhaku

Oikaisuvaatimus

Toimenpiteet

Ote: Heidi Kuisma

Kaupunginhallitus
Pöytäkirja

nro 21

Lahden kaupunki, Kaupunginhallitus, 27.10.2025

§ 320

Kaupunginvaltuuston 1.9.2025 kokouksessa tehtyjen päätösten laillisuuden tarkastaminen

590/00.01.01.01/2025

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä

kaupunginjohtaja Kyynäräinen Niko

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus toteaa, etteivät kaupunginvaltuuston kokouksessa 1.9.2025 tehdyt päätökset niiden laillisuuden suhteen anna aihetta huomautuksiin.

Perusteluosa

Kaupunginvaltuuston kokouksesta 1.9.2025 laadittu pöytäkirja on nähtävillä Lahden kaupungin yleisessä tietoverkossa osoitteessa www.lahti.fi ja luettavissa sähköisessä muodossa Lahti-Pisteen asiakastietokoneelta.

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto

Toimenpiteet

-

Lahden kaupunki, Kaupunginhallitus, 27.10.2025

§ 321

Kaupunginhallituksen ja kaupunginvaltuuston kokous- ja seminaariaikataulu 2026 KV

4283/00.01.02.05/2025

Asian valmistelija / lisätietojen antaja

hallintojohtaja Anniina Kovero, p. 044 716 1416

valmistelusihteri Marja Loippo, p. 044 482 6057

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin liitteeseen tehdyillä muutoksilla.

Esittelijä

kaupunginjohtaja Kyynäräinen Niko

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus päättää, että kaupunginhallituksen vuoden 2026 kokoukset pidetään, jollei kaupunginhallitus jonkin kokouksen osalta toisin päättä, kaupungintalon kaupunginhallituksen salissa (Harjukatu 31) ja lisäksi puheenjohtajan niin päättäessä sähköisenä kokouksena liitteen mukaisesti kello 16.00 alkaen, kuitenkin siten, että kaupunginvaltuuston kokouspäivinä kokous alkaa klo 15.30.

Samalla kaupunginhallitus tekee kaupunginvaltuustolle seuraavan ehdotuksen:

”Kaupunginvaltuusto päättää, että kaupunginvaltuuston vuoden 2026 kevätkauden kokoukset pidetään, jollei kaupunginvaltuusto jonkin kokouksen osalta toisin päättä,

kaupungintalon valtuustosalissa (Harjukatu 31) ja lisäksi puheenjohtajan niin päättäessä sähköisenä kokouksena liitteen mukaisesti klo 18.00 alkaen.”

Käsittely

Asian käsittelyn kuluessa liitteeseen tehtiin seuraavat muutokset:

kaupunginhallituksen 27.4.2026 ja 25.5.2026 kokoukset poistettiin. Lisättiin kaupunginhallituksen kokous 4.5.2026 ja kaupunginhallituksen kokous ja seminaari tiistaille 26.5.2026.

Perusteluosa

Hallintosäännön yleisten määräysten 10 §:n mukaan toimitellaan päätetään kokouksensa ajankohdasta ja paikasta.

Esityslistan liitteenä on ehdotus kaupunginhallituksen ja kaupunginvaltuuston vuoden 2026 kokous-, päiväkoulu- ja seminaariaikataulusta.

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto

Kv: muutoksenhakukielto

Toimenpiteet

Kh: yleiskirje, intraan, kv

Kv: yleiskirje, intraan

Liitteet

- 1 Kokousaikataulu 2026 KV, KH

Lahden kaupunki, Kaupunginhallitus, 27.10.2025

§ 322

Talouden ja toiminnan seurantaraportti 1.1.-30.9.2025 KV

1549/02.00.01.00/2025

Asian valmistelija / lisätietojen antaja

talousjohtaja Tiina Mörsky p. 050 383 6502

johtava controller Miia Karetjoki p. 044 482 0656

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä

kaupunginjohtaja Kyynäräinen Niko

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus merkitsee tiedokseen Lahden kaupungin talouden ja toiminnan seurantaraportin ajalta 1.1.-30.9.2025.

Samalla kaupunginhallitus tekee kaupunginvaltuustolle seuraavan ehdotuksen:

”Kaupunginvaltuusto merkitsee tiedokseen Lahden kaupungin talouden ja toiminnan seurantaraportin ajalta 1.1.-30.9.2025.”

Käsittely

Asian käsittelyn kuluessa liitteeseen Talouden ja toiminnan seurantaraportti, tehtiin tekninen korjaus s. 41 (kohta kolme): ”Yrityshankinta- ja sijoittumispalveluilla luodaan alueelle yli 130 uutta työpaikkaa.”

Perusteluosa

Kaupunginhallituksen 2.12.2024 § 413 hyväksymässä talousarvion toimeenpano-ohjeessa on määritetty, että kaupunginhallitukselle ja kaupunginvaltuustolle raportoidaan neljännesvuosittain talouden ja toiminnan toteumasta sekä ennusteesta kaupunki- ja konsernitasolla.

Konsernihallinnossa on valmisteltu seurantaraportti, joka sisältää Lahden kaupungin talouden ja toiminnan näkymän, Lahti-konsernin välitilinpäätöksen ja tytäryhteisöjen osavuosikatsaukset. Kaupunginhallitus merkitsee asian tiedokseen ja lähettää sen edelleen kaupunginvaltuuston tiedoksi.

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto

Toimenpiteet

Kh: Kv

Kv: -

Liitteet

- 2 Talouden ja toiminnan seurantaraportti 1.1.-30.9.2025 KV

Kaupunginhallitus
Pöytäkirja

nro 21

Lahden kaupunki, Kaupunginhallitus, 27.10.2025

§ 323

Konsernihallinnon seurantaraportti 1.1. - 30.9.2025

1549/02.00.01.00/2025

Asian valmistelija / lisätietojen antaja

konsernihallinnon johtaja, henkilöstöjohtaja Mira Keitaanranta, p. 050 559 4065
controller Minna Vilen, p. 044 790 9329

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä

kaupunginjohtaja Kyynäräinen Niko

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus päättää merkitä tiedoksi konsernihallinnon seurantaraportin 1.1.–
30.9.2025.

Perusteluosa

Kaupunginhallitus on 2.12.2024 § 413 hyväksynyt vuoden 2025 talousarvion
toimeenpano-ohjeet. Ohjeissa edellytetään, että konsernihallinto raportoi
taloudestaan ja toiminnastaan kaupunginhallitukselle vähintään
neljännesvuosittain.

Konsernihallinnon talouden ja toiminnan seurantaraportti tammi-syyskuulta on
esitetty liitteissä.

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto

Kaupunginhallitus
Pöytäkirja

nro 21

Toimenpiteet

-

Liitteet

3 Konsernihallinnon seurantaraportti 1.1. - 30.9.2025

Lahden kaupunki, Kaupunginhallitus, 27.10.2025

§ 324

Lahden kaupungin tilinpäätös 2025, käsittelyaikataulu kaupunginhallituksessa

53/02.00.01.01/2025

Asian valmistelija / lisätietojen antaja

talousjohtaja Tiina Mörsky p. 050 383 6502

laskentapäällikkö Kati Helin p. 044 716 1059

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä

kaupunginjohtaja Kyynäräinen Niko

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus merkitsee asian tiedoksi.

Perusteluosa

Tilinpäätöksen laadinnasta on säännökset kuntalaissa ja kirjanpitolaissa. Kunnan tilikausi on kalenterivuosi. Kunnanhallituksen on laadittava tilikaudelta tilinpäätös tilikautta seuraavan vuoden maaliskuun loppuun mennessä ja annettava se tilintarkastajien tarkastettavaksi. Tilintarkastajien on tarkastettava tilinpäätös toukokuun loppuun mennessä. Kunnanhallituksen on saatettava tilinpäätös tilintarkastuksen jälkeen valtuuston käsiteltäväksi. Valtuuston on käsiteltävä tilinpäätös kesäkuun loppuun mennessä (KuntaL 113.1 §).

Kaupunginhallituksen vuoden 2025 tilinpäätöksen käsittelyaikataulu:

17.11.2025: Luottotappiot sekä mahdolliset omaisuuden arvonmuutokset

12.1.2026: Omaisuuden arvonmuutokset

26.1.2026: Tilinpäätöksen ennuste

9.3.2026: Sitovien määrärahojen ylitykset sekä mahdolliset omaisuuden arvonmuutokset (KV 16.3.2026)

30.3.2026: Tilinpäätös 2025 (KV 18.5.2025)

Mikäli kokousaikatauluihin tulee muutoksia, päivitetään käsittelyajankohdat vastaamaan kokousaikatauluja.

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto

Toimenpiteet

Ote: talouspalvelut

Lahden kaupunki, Kaupunginhallitus, 27.10.2025

§ 325

Lahden kaupungin elinkeinoasioiden ja elinkeinopolitiikan toteutuksen arviointi

2665/02.05.00.00/2025

Asian valmistelija / lisätietojen antaja

elinvoimajohtaja Elina Laavi, p. 040 708 2121

elinkeinopäällikkö Miikka Venäläinen, p. 044 018 7378

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä

kaupunginjohtaja Kyynäräinen Niko

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus merkitsee asian tiedoksi.

Perusteluosa

Lahden kaupunki tilaisi syksyllä 2024 yhdessä LAB-ammattikorkeakoulun kanssa Lahden seudun innovaatiokyvykkyyselvityksen, jossa tutkittiin, miten Lahden seudun TKI-kyvykkyyttä ja sitä kautta suhteellista kilpailukykyä voitaisiin merkittävästi parantaa. Selvityksen tulokset esiteltiin kaupunginhallitukselle 10.3.2025 kokouksessa.

Elinvoimapalvelut tilasi kesällä 2025 vastaavanlaisen selvityksen Lahden kaupungin elinkeinoasioiden ja elinkeinopolitiikan toteutuksen arvioinnista. Tarjouskilpailun perusteella selvityksen toteuttajaksi valittiin Kymipartners Oy. Selvityksen tavoitteena oli arvioida, kuinka hyvin eri kaupunkikokonaisuuden toimet tukevat elinkeinopolitiikan ja kasvun tavoitteita, laatia ehdotukset vaikuttavuuden ja

tuloksellisuuden vahvistamiseksi sekä antaa suosituksia elinkeinotoiminnan toteutuksen ja kokonaisuohjauksen kehittämiseksi.

Selvityksessä tunnistettiin kehittämistarpeita investoin -prosesseista, kärkiekosysteemien kehittämisestä, kehitysrahoituksen hyödyntämisestä sekä yritysten kansainvälistymisen tukemisesta. Osaavan työvoiman saatavuuden, yritysten perustamis-, kehittämis- ja kasvupalveluiden sekä yritysten tki-toiminnan tukemisen kannalta ei tunnistettu selkeitä kehittämistarpeita.

Työ toteutettiin kesän ja alkusyksyn aikana ja lopullinen selvitys luovutettiin Lahden kaupungin käyttöön syyskuussa 2025.

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto

Toimenpiteet

-

Liitteet

- 4 Lahden elinkeinopolitiikan ja sen toteutuksen arviointi_raportti

Kaupunginhallitus
Pöytäkirja

nro 21

Lahden kaupunki, Kaupunginhallitus, 27.10.2025

§ 326

**Valtuustoaloite: Oppisen tuen uudistukseen tarkoitettujen varojen oikein kohdentaminen
KV**

2748/00.01.01.03/2025

Asian valmistelija / lisätietojen antaja

palvelupäällikkö Janina Mäntymaa p. 044 4163 159

palvelupäällikkö Piia Larinen p. 040 7002 340

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä

kaupunginjohtaja Kyynäräinen Niko

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus tekee kaupunginvaltuustolle seuraavan ehdotuksen:

”Kaupunginvaltuusto päättää, antaa vastauksenaan valtuustoaloitteeseen
perusteluosassa esitetyn.”

Perusteluosa / aiempi käsittely

Lahden kaupunki, Sivistyslautakunta, 15.10.2025

§ 117

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä

sivistysjohtaja Jämsén Virve

Päätösehdotus

Sivistyslautakunta päättää antaa vastauksenaan valtuustoaloitteeseen perusteluosassa esitetyn.

Perusteluosa

Kristillisdemokraattinen valtuustoryhmä 9.6.2025:

”Oppimisen tuki muuttuu esi- ja perusopetuksessa tullen voimaan 1.8.2025.

Uudistuksen myötä entinen kolmiportainen tuki jää historiaan. Tavoitteena on, että jatkossa lapsi tai nuori saa tukea mahdollisimman varhain ja ensi sijassa omassa opetusryhmässään. Samaan aikaan opettajien vastuu tukitoimien toteuttamisessa kasvaa. Uudistuksella hallitus tavoittelee työrauhan, kouluhyvinvoinnin sekä oppimistulosten paranemista.

Tuessa on lakisääteisiä uusia velvoitteita ja rajoituksia, jotka täytyy toteuttaa oikein. Uudessa oppimisen tuessa tukimuodot jaetaan ryhmämuotoisiin ja oppilaskohtaisiin tukitoimiin. Jokaisen opettajan tulee suunnitella opetuksensa jatkossa siten, että huomioi opettamiensa ryhmien erityistarpeet ja rakentaa opetuksensa tukemaan niitä. Tämän voi toteuttaa monin eri tavoin, kunhan pidetään huoli siitä, että tarpeellista tukea järjestetään. Uudistus siis vahvistaa lapsen ja oppilaan oikeutta saada ryhmässä toteutettavia tukimuotoja, kuten opettajan antamaa yleistä tukiopetusta, opettajan antamaa opetuskielen tukiopetusta tai erityisopettajan antamaa opetusta muun opetuksen yhteydessä. Tuen uudistuksessa vahvistetaan oppimisen edellytyksiä tukevan toimintakulttuurin merkitystä. Sen lähtökohtana on inklusiivisen toimintakulttuurin kehittäminen ja ryhmäkohtaisesti toteutettavat järjestelyt sekä näiden johtaminen.

Toimintakulttuurin muutos ei voi tapahtua ilman muutoksia. Kun velvoite on uusi,

muutos vaatii työtä. Työ vaatii tekijöitä ja työvälineitä. Tästä johtuen opetuksen järjestäjälle tuleekin velvollisuus varata tietty resurssi ryhmäkohtaisiin tukimuotoihin. Tämä resurssi on 0,122 x koulun oppilasmäärä, mikä tarkoittaa esimerkiksi 400 oppilaan koulussa 49 tuntia ryhmäkohtaista tukea normaalien tuntien lisäksi/yhteyteen. Mikäli nämä ryhmäkohtaiset tukimuodot eivät riitä, tulee oppilaalle lisäksi järjestää oppilaskohtaista tukea joko säännöllisesti erityisopettajan tai erityisluokanopettajan pitämänä. Lisäksi osana uudistusta, elokuusta alkaen yleisopetuksen ryhmissä saa olla maksimissaan viisi oppilaskohtaista tukea saavaa oppilasta.

Tämän uudistuksen toteutukseen kunnille kohdennetaan pysyvää vuosittaista rahoitusta valtionosuuksina 100 miljoonaa euroa. Lahden osuus tästä valtion uudesta tuesta sivistyspalvelualueelta saadun tiedon mukaan on 1,6 miljoonaa euroa. Huomattavaa on, että kunnille tuleva rahoitus on yleiskatteellista ja se tarkoittaa sitä, että kunnat päättävät itse rahoituksen kohdentamisesta.

Koska lainsäädäntö asettaa selkeitä velvoitteita tuen järjestämiseen ja toteuttamiseen, rahoitus pitää kohdentaa kokonaisuudessaan esi- ja perusopetusta antavien yksiköiden tarpeisiin tässä asiassa, sillä ilman lisäeuroja ei voi esimerkiksi palkata lisää opettajia, erityisopettajia ja erityisluokanopettajia, perustaa uusia pienryhmiä eikä lisätä jakotunteja ja tukiovetusta.

Ryhmäkohtainen tuki vaatii siis toimiakseen resursointia. Tukimuodot ovat käytännöllisiä: samanaikaisopettajuutta ja yhteisopettajuutta voi toteuttaa, kun opettajia on ryhmällä käytössä kaksi. Kielitietoinen opetus ja lukutaidon tai tarkkaavuuden tukeminen vaativat lisäksi usein eriyttäviä paperi- ja sähköisiä materiaaleja, sermejä, eriyttäviä tiloja sekä henkilöstön koulutuksia. Koulukielen opetusta oppiaineiden yhteydessä voidaan antaa pienelle ryhmälle, tukiovetusta voidaan antaa myös oppituntien ulkopuolella ja erityisopettajan opetusta muun

opetuksen yhteydessä - nämäkin vaativat ihmisiä ja työtunteja ja yhteistyötä eri sidosryhmien kanssa. Ryhmäkohtainen tuki on toimintakulttuurin muutos, joka ei synny tyhjästä eikä varsinkaan, jos eriyttävät materiaalit tai henkilötyötunnit vähenevät.

Esitämme, että resursoimme täysimääräisesti valtion oppimisen tuen uudistukseen varaamat rahat tämän muutoksen läpiviemiseen. Näin turvaamme, että oppimisen tuen uudistus kohdentuu asianmukaisesti ja kouluille saadaan materiaali- ja henkilöstöresurssia esim, vakinaistamalla ns. koronarahalla hankittuja lisäresursseja tai rekrytoimalla mahdollista uutta henkilöstöä ja kustantamalla yhteis-, samanaikais- ja tukiopetuksia.

Lisäksi tällä rahalla on opettajien mahdollista hankkia tarvitsemiaan eriyttäviä materiaaleja ja oppimisalustoja opetukseen. Tämä on tehtävä ajoissa, vaikka tietyt yksityiskohdat vielä ovat epäselviä. Haluamme myös korostaa, että tämä valtuustoaloite on syytä käsitellä pikaisesti, jotta ryhmäkohtainen tuki ja toimintakulttuurin muutos saadaan käyntiin lukuvuoden 2025-2026 alusta.

Tämä on tuen muutoksella tavoitellun oppimistulosten parantumisen ja koulurauhan kohentumisen kannalta olennaista ja lahtelaisten lasten ja nuorten kiistaton etu. Mikäli ryhmäkohtaisen tuen suunnittelu ja resursointi on jo suunniteltu, toivomme saavamme siitä selvityksen. Ryhmäkohtaisen tuen resursointi pitää tehdä näkyväksi, sillä on viimekädessä valtuuston vastuulla, että se toteutuu.”

Vastaus valtuustoaloitteeseen:

Oppimisen tukea koskeva lakimuutos astui voimaan 1.8.2025, mutta huomattava on, että pidennettyä oppivelvollisuutta koskeva lakimuutos astuu voimaan vasta 1.8.2026. Laissa on siis siirtymäaika 31.7.2026 saakka, johon mennessä kaikki vanhan lain mukaiset tuen käytännöt, järjestelyt ja päätökset tulee tarkastaa ja muuttaa uuden lain mukaisiksi. Uudistus korvaa aiemman kolmiportaisen tuen mallin ja velvoittaa järjestäjiä toteuttamaan tuen uudessa muodossa, jossa tukitoimet jaetaan ryhmäkohtaisiin tukimuotoihin ja oppilaskohtaisiin tukitoimiin. Lukuvuonna 2025–2026 oppilaita on molempien tukimuotojen piirissä. Kuten aloitteessa todetaan, lain mukaan opetuksen järjestäjän velvollisuutena on varata kouluittain resurssia perusopetuksen ryhmäkohtaisiin tukimuotoihin 1.8.2025 alkaen. Tämä resurssi määritellään laskennallisesti 0,122 vuosiviikkotuntia / oppilas / viikko. Lain edellyttämä vähimmäistuntimäärä ryhmäkohtaisiin tukimuotoihin on velvoittava, eikä ryhmäkohtaisiin tukimuotoihin kohdistettavaa tuntiresurssia voi korvata muulla opetuksella tai sisällyttää niihin tarkoitettuun tuntiresurssiin muuta opetusta. Ryhmäkohtaisten tukimuotojen lisäksi resurssia tulee varata oppilaskohtaisiin tukitoimiin, mutta tämän resurssin määrää ei säädellä lain tai opetussuunnitelman tasolla samalla tavalla.

Ryhmäkohtaisia tukimuotoja ovat yleinen tukiopeus, opetuskielen tukiopeus ja erityisopettajan antama opetus muun opetuksen yhteydessä. Oppilaskohtaisia tukitoimia ovat erityisopettajan opetus osittain pienryhmässä ja muun opetuksen yhteydessä, erityisopettajan tai erityisluokanopettajan opetus pienryhmässä, erityisluokanopettajan opetus erityisluokassa tai opetukseen osallistumisen edellyttämät oppilaskohtaiset tulkitsemis- ja avustajapalvelut sekä apuvälineet perusopetuslain 31 §:n nojalla annettuina. Tavallisessa opetusryhmässä saa tuen tarkistamisen jälkeen olla yhtä opettajaa kohden viisi sellaista oppilasta, jotka saavat oppilaskohtaisena tukitoimena erityisopettajan tai erityisluokanopettajan antamaa opetusta pienryhmässä tai erityisluokassa.

Lahden kaupungin perusopetuksessa oppimisen tuen uudistukseen on varauduttu syksystä 2024 lähtien. Resurssitarkastelu kouluittain toteutettiin lakiuudistuksen allekirjoittamisen, opetussuunnitelman muutosmääräyksen sekä asetuksen opettajien kelpoisuudesta tultua julki keväällä 2025. Tarkastelun myötä Lahdessa on kohdennettu perusopetukseen lisäresurssia 1,52 M€ lukuvuodelle 2025–2026. Tällä on palkattu kaksi sairaalaopetuksen konsultoivaa opettajaa sekä annettu kouluille 586 vuosiviikkotuntia käytettäväksi ryhmäkohtaisiin tukimuotoihin. Keväällä 2025 rehtoreiden kanssa keskusteltiin tarvittavasta henkilökunnasta suhteessa koulujen nykyiseen resurssiin sekä suhteessa erityisopettajien kelpoisuuksiin. Kouluille rekrytoitiin 20 uutta opettajaa tai tunteja annettiin nykyisille viranhaltijoille lisätunneiksi. Valtakunnallinen pula kelpoisista erityisopettajista huomioitiin rekrytointivaiheessa ja osa kouluista päätyi palkkaamaan kelpoisen luokan- tai aineenopettajan resurssiopettajaksi ennemmin kuin kelpoisuutta vailla olevan erityisopettajan. Ryhmäkohtaisena tukitoimena annetaan tällöin tukiovetusta tai opetuskielen tukiovetusta. Kouluilla on kuitenkin varmistettu riittävä erityisopettajan antama opetus jo aiemmin olleen resurssin avulla. Erityisopetukseen ja oppimisen tukeen liittyvää materiaalia on uusittu kevään ja kesän aikana yhtenäistämällä ja uudistamalla välineistöä. Tilauksissa on huomioitu myös kalusteisiin liittyvät tarpeet ja tarvittavia lisätilauksia on tehty vielä syksyn 2025 aikana.

Erityisopettajat ja resurssiopettajat rekrytoitiin lukuvuodelle 2025–2026 määräaikaikaisina, sillä tarvittavien virkojen perustaminen kevään 2025 aikana ei ollut aikataulullisesti mahdollista. Kokonaisuudessaan erityisopettajavirkojen tarve tarkistetaan syksyn 2025 aikana osana normaalia virkatarveselvitysprosessia ja mahdolliset vakinaiset virat tulevat auki tammikuussa 2026.

Koulutuksellisen tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta lisääviin toimiin myönnetyn erityisavustuksen rahoituskausi on 2024–2027. Tätä erityisavustusta ei voida laskea osaksi ryhmäkohtaisia tukimuotoja, vaan se on ns. ylimääräistä hankerahaa. Lahden

esi- ja perusopetukseen myönnetty avustus vuosille 2024–2027 on yhteensä 4 023 000 €. Valtion erityisavustuksen määräytymiseen vaikuttavat kunkin koulun alueella asuvien 30–54-vuotiaiden vain perusasteen suorittaneiden osuus ikäluokasta, työttömyysaste ja vieraskielisen väestön osuus.

Perusopetuksessa tukea on jaettu kolmen painopisteen mukaan: oikea-aikainen ja riittävä tuki alkuopetuksessa, alueellinen ja koulujen välinen tasa-arvon edistäminen ja inklusion edistäminen sekä erityisluokilta yleisopetukseen siirtymisen tukeminen. Tukea on käytetty erityisopettajien, resurssiopettajien sekä koulunkäynninohjaajien palkkaamiseen.

Esiopetuksessa oppimisen ja esiopetukseen osallistumisen tuki tarkoittaa ratkaisuja, joita lapsi tarvitsee oppimisessa ja opetukseen osallistumisessa. Kaikissa esiopetusryhmissä tulee toteuttaa oppimisen edellytyksiä tukevia opetusjärjestelyjä osana esiopetuksen perustoimintaa. Oppimisen edellytyksiä tukevilla opetusjärjestelyillä tarkoitetaan esimerkiksi opetusryhmien muodostamista siten, että opettajan on mahdollista ottaa huomioon lapsiryhmän tarpeet ja vahvuudet, toiminnan eriyttämistä lasten moninaiset tarpeet ja edellytykset huomioon ottaen sekä kielitietoista opetusta. Oppimisen edellytyksiä tukeviin pedagogisiin järjestelyihin kuuluvat mm. selkeän ja ennakoitavan päivärhythmin luominen ja sensitiiviset ja saavutettavat vuorovaikutus- ja kommunikointitavat mm. puhetta tukevat ja korvaavat kommunikointimenetelmät, kuten viittomat, kuvat tai erilaiset teknologiset ratkaisut.

Oppimisen edellytyksiä tukevilla rakenteellisilla järjestelyillä mahdollistetaan tarvittaessa pedagogisten järjestelyiden toteuttaminen ryhmässä. Rakenteellisiin järjestelyihin kuuluu tilojen esteettömyyttä edistävien järjestelyjen toteuttaminen lapsiryhmän tarpeiden mukaisesti. Rakenteellisia järjestelyjä ovat myös ryhmän lapsimäärän pienentäminen sekä henkilöstön mitoittamiseen ja/tai rakenteeseen liittyvät ratkaisut, jotta esiopetukselle asetetut tavoitteet voidaan ryhmässä

saavuttaa. Ryhmässä voi työskennellä esimerkiksi avustavaa, ryhmäkohtaista henkilöstöä.

Ryhmäkohtaisia tukimuotoja on resursoitava ja annettava suunnitelmallisesti oppimisen edellytyksiä tukevien opetusjärjestelyiden lisänä. Esiopetuksessa ryhmäkohtaiset tukimuodot ovat yleinen tukiopetus, opetuskielen tukiopetus ja erityisopettajan antama opetus muun opetuksen yhteydessä.

Lapsella on oikeus saada lapsikohtaisia tukitoimia viipymättä, jos oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt ja ryhmäkohtaiset tukimuodot ovat riittämättömiä. Lapsikohtaiset tukitoimet järjestetään tuen tarpeen arvioinnin ja tukea koskevan päätöksen perusteella lapsen etu huomioon ottaen ensisijaisesti lapsen omassa esiopetuksen toimipaikassa. Lapsikohtaiset tukitoimet esiopetuksessa ovat säännöllinen/kokoaikainen erityisopettajan antama pienryhmässä, tulkitsemis- ja avustajapalvelut sekä erilaiset apuvälineet.

Lahden kaupungin esiopetuksessa oppimisen tuen uudistuksen mukaista toimintakulttuuria on alettu suunnitella perusopetuslain muutosten allekirjoittamisen ja opetussuunnitelman perusteiden muutosmääräyksen jälkeen alkuvuodesta 2025 alkaen. Suunnittelussa on hyödynnetty esiopetusta edeltävästä varhaiskasvatuksesta saatua tietoa lasten tuen tarpeista. Oppimisen edellytyksiä tukevana rakenteellisena opetusjärjestelynä varhaiskasvatuksen avustajien sijoittumisessa on huomioitu tiedossa olevat esiopetusryhmien ryhmäkohtaiset avustajatarpeet. Esiopetusryhmässä voi toimia muun mitoitukseen laskettavan henkilöstön lisäksi myös tuen resurssihoitaja.

Varhaiskasvatuksen erityisopettajia on lisätty lukuvuonna 2025-2026. Erityisopettajien sijoittumisessa on huomioitu esiopetusryhmien tarpeet ryhmäkohtaisena tuen muotona annettavalle erityisopettajan opetukselle. Oppimisen edellytyksiä tukevien rakenteellisten opetusjärjestelyjen ja ryhmäkohtaisten tuen muotojen riittävyyttä arvioidaan lukuvuoden aikana.

Päiväkotien ja varhaiskasvatuksen erityisopettajien käytössä olevaa oppimisen tukeen liittyvää materiaalia on kartoitettu kevään ja alkusyksyn aikana. Tämän kartoituksen pohjalta tämän ja tulevan lukuvuoden aikana on suunniteltu välineiden ja materiaalien yhtenäistämistä ja uudistamista.

Oppisen ja esiopetukseen osallistumisen tuen uudistuksen mukaisten tuen muotojen ja tukitoimien järjestämiseen liittyvät kustannukset esiopetuksessa ovat 300 000 € vuodelle 2025 ja 700 000 € vuodelle 2026. Henkilötyövuosina vaikutus on 15 työntekijää.

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto

Toimenpiteet

Kh: kv

kv:

Liitteet

- 5 KD:n valtuustoryhmän valtuustoaloite: Oppisen tuen uudistukseen tarkoitettujen varojen oikein kohdentaminen (peitetty)

Lahden kaupunki, Kaupunginhallitus, 27.10.2025

§ 327

Lahden kaupungin lausunto Lahden seudun liikenteen tasataksa- ja kustannustenjakoselvityksestä

3630/08.01.00.00/2021

Asian valmistelija / lisätietojen antaja

liikenneinsinööri Jatta Lahtinen, p. 044 483 1503

Päätös

Kaupunginhallitus jätti asian pöydälle.

Esittelijä

kaupunginjohtaja Kyynäräinen Niko

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus päättää antaa perusteluosassa esitetyn lausunnon Lahden seudun liikenteen tasataksa- ja kustannustenjakoselvityksestä.

Samalla kaupunginhallitus tarkastaa pöytäkirjan tämän asian osalta heti.

Käsittely

Asian käsittelyn kuluessa jäsen Kalle Aaltonen esitti asian hylkäämistä. Esitys raukesi kannattamattomana.

Asian käsittelyn kuluessa kaupunginhallituksen puheenjohtaja Pekka Komu esitti, että asia jätetään pöydälle. Kaupunginhallituksen I varapuheenjohtaja Milla Bruneau kannatti tehtyä esitystä.

Puheenjohtaja tiedusteli kaupunginhallitukselta, voidaanko asia jättää pöydälle yksimielisesti. Kaupunginhallitus päätti yksimielisesti jättää asian pöydälle.

Perusteluosa

Lahden seudun liikenteen (LSL) toiminta-alueella on valmisteltu tasataksa- ja kustannustenjakoselvitys, jonka tavoitteena on selvittää, mitä vaikutuksia olisi siirtymisellä nykyisestä neljän vyöhykkeen mallista yhden vyöhykkeen tasataksamalliin. Lähtökohtana on, että LSL:n kokonaislipputulot säilyisivät ennallaan. Lisäksi selvityksen tavoitteena on tutkia eri kustannusjakomallien vaikutuksia kuntien ja kaupunkien rahoitukseen. Tavoitteena on löytää nykyistä yksinkertaisempi, ennakoitavampi ja oikeudenmukaisempi malli kustannusten jakamiseen.

Lahden seudun liikenteen tasataksa- ja kustannustenjakoselvitys on kokouspykälän liitteenä.

Nykytilanne

Lahden seudun liikenteessä on käytössä neljä maksuvyöhykettä (A–D), jotka otettiin käyttöön 1.3.2023. Aikaisemmin vyöhykkeitä on ollut kymmenen, ja uudistus on selkeyttänyt järjestelmää. Matkalippu ostetaan kaikille niille vyöhykkeille, joiden kautta matka kulkee. Vyöhykemalli on edelleen monille matkustajille epäselvä, ja lipun ostaminen edellyttää vyöhykkeiden tuntemista.

93 % matkoista tehdään kahden vyöhykkeen lipuilla (AB), erityisesti Lahden ja Hollolan alueella. Lipputulojen kannalta AB-vyöhykkeen matkat muodostavat merkittävimmän osuuden. Nykyinen kustannustenjakomalli perustuu matkakorttien kuntalaisuustietoon, mutta mobiilimaksamisen ja lähimaksun yleistyessä tämä tieto ei ole enää kattavasti saatavilla.

Tutkimusmenetelmät

Selvityksessä on käytetty vuoden 2024 Waltti-järjestelmän matkustusaineistoa, johon on sovellettu vuoden 2025 lippuhintoja. Lippujen hinnanmuutosten vaikutuksia matkustajamääriin ja lipputuloihin arvioidaan hintajoustoilla. Hintajousto kuvaa, kuinka paljon lipun hinnanmuutos vaikuttaa kysyntään eli myytyihin lippuihin. Hintajousto on tavallisesti negatiivinen, koska lipun hinnankorotus vähentää lippujen myyntiä. Hintajoustoarvoina on käytetty -0,3, -0,4 ja -0,6. Analyysien pohjaksi hintajoustoksi on valittu -0,4.

Lisäksi eri lipputyypeille on tehty herkkyystarkasteluja. Valtakunnallista liikenneennustemallia (VLEM) on hyödynnetty arvioimaan tasataksan vaikutuksia kulkutapavalintoihin ja päästöihin.

Tasataksamallin vaikutuksia on arvioitu myös asiakaskyselyn avulla. Kyselyyn vastasi 995 henkilöä eri puolilta Päijät-Hämettä. Kyselyssä selvitettiin tasataksan selkeyttä, oikeudenmukaisuutta ja kohtuuhintaisuutta. Tulokset osoittavat, että tasataksa koetaan yleisesti selkeäksi ja houkuttelevaksi, mutta vaikutukset eri käyttäjäryhmiin vaihtelevat. Esimerkiksi sosioekonomisesti heikommassa asemassa olevat kokivat, että heidän joukkoliikenteen käyttönsä vähenisi hintojen korotuksen takia.

Tasataksamalli

Selvityksen mukaan tasataksamallissa AB-vyöhykkeen lipun hinta nousisi noin 4,5–5,0 %, pitkän aikavälin hintajoustolla jopa 6,5 %. Tämä tarkoittaisi nykyisen 2,95 euron lipun hinnannousua noin 3,10–3,15 euroon. Kolmen ja neljän vyöhykkeen lippujen hinnat laskisivat. Koska 89,4 % nousuista tehdään AB-lipuilla, lyhyiden matkojen hinnankorotuksilla rahoitettaisiin pidempien matkojen hinnanalennus.

Hintajouston perusteella AB-vyöhykkeellä tehtävien nousujen määrä laskisi noin 1,5 %, ja Lahden sisäisten matkojen määrä vähenisi noin 84 000 matkalla vuodessa. Lahteen suuntautuvien pidempien matkojen määrä kasvaisi noin 50 000 matkalla.

Koko toimialueella kokonaisnousumäärä vähenisi noin 76 000 nousulla vuodessa (– 1,2 %).

VLEM-mallin mukaan Lahden sisäisistä, vähentyvistä matkoista 33 % korvautuisi automatkoilla ja 67 % kävelyllä tai pyöräilyllä. Tämä tarkoittaa noin 28 000 uutta automatkaa ja 56 000 uutta jalan tai pyörällä tehtyä matkaa vuodessa.

Selvityksen liitteessä on tarkasteltu vaihtoehtoisia hintatasoja, joissa AB-lipun korotus olisi maltillisempi (1,7–3,4 %). Tällöin lipun hinta nousisi 3,00–3,05 euroon. Vaihtoehtoissa matkustajamäärät säilyisivät ennallaan tai jopa kasvaisivat hieman, mutta lipputulot laskisivat 1–2 %.

Kustannustenjako

Selvityksessä tutkituissa kustannustenjakomalleissa kustannukset määräytyisivät joukkoliikenteen tarjonnan mukaisesti. Tavoitteena on, että kustannustenjako voitaisiin tehdä ilman kuntalaisuustietoa. Vaihtoehdossa VE A kustannukset jakautuisivat kuntalaisten tekemien nousujen suhteessa, vaihtoehdossa VE B linjakilometrien tarjonnan perusteella ja vaihtoehdossa VE B+ linjakilometrien tarjonnan perusteella, poikkeuksena kuitenkin linjat, jotka eivät hyödytä kaikkia kuntia. Vaihtoehdossa VE C kustannukset jakautuisivat linjojen varrella olevien pysäkkien suhteessa.

Oulun kokemukset tasataksamallista

Oulun seudun liikenne siirtyi tasataksamalliin joulukuussa 2024. Tasataksamallin seurauksena sekä matkustajamäärät että lipputulot ovat kasvaneet siitäkin huolimatta, että Oulun sisäisillä matkoilla hinnat nousivat. Matkustajamäärät ovat kasvaneet kumulatiivisesti noin 7 % vyöhykeuudistuksen jälkeen, ja ennusteiden mukaan vuoden 2025 matkustajamäärä kasvaisi yhteensä 8 % vuoteen 2024 verrattuna. Matkustajamäärien kasvu on lisännyt painetta myös kapasiteetin nostolle. Oulussa ennen uudistusta tehdyn selvityksen perusteella ennakoitiin mm.

matkustajamäärien laskua. Tulokset ovat olleet kuitenkin päinvastaisia eivätkä ennusteet ole vastanneet todellista tilannetta.

Lahden kaupungin lausunto

Lahden seudun liikenteen koko toimialueen kannalta on hyvä, että tasataksamallia tutkitaan. Tasataksamalli tarjoaa mahdollisuuden yksinkertaistaa joukkoliikenteen hinnoittelua ja parantaa sen houkuttelevuutta koko seudulla. Lahden kaupungin näkökulmasta huomionarvoisena asiana on lyhyiden matkojen hinnankorotus ja mahdollinen matkustajamäärien lasku Lahden sisäisillä matkoilla.

Matkustajamäärien lasku lisää hieman automatkojen määrää, mutta lisäys on hyvin vähäinen verrattuna kaikkiin henkilöautoilla tehtyihin matkoihin. Selvityksessä liitteenä ollut lisätarkastelu osoittaa, että tasataksa voidaan toteuttaa myös maltillisemmalla hinnankorotuksella, jolloin matkustajamäärät eivät vähene ja lipputulojen lasku jää hallittavaksi. Lisäksi Oulun kokemukset osoittavat, että tasataksa voi toimia tehokkaana keinona lisätä joukkoliikenteen käyttöä ja parantaa sen taloudellista kestävyyttä.

Lahden kaupunki kannattaa tasataksamallin käyttöönottoa. Lahti kuitenkin edellyttää, että tasataksamallin vaikutuksia, kuten matkustajamäärissä tapahtuvia muutoksia, seurataan. Matkustajamäärien kasvua tulisi tavoitella mahdollisimman maltillisella hinnankorotuksella. Lisäksi päätöksenteossa olisi tärkeää huomioida muut määrälliset ja laadulliset vaikutukset, kuten järjestelmän selkeys, saavutettavuus sekä joukkoliikenteen imago.

Kustannustenjaon osalta Lahden kaupunki pitää tärkeänä, että valittava malli on ennakoitava, oikeudenmukainen ja toimii ilman kuntalaisuustietoa.

Linjakilometreihin perustuvat vaihtoehdot VE B ja VE B+ vastaavat näihin tavoitteisiin hyvin. Vaihtoehto VE B+ mahdollistaa poikkeukset yksittäisten linjojen osalta, mikä lisää joustavuutta.

Muista selvityksessä tutkituista vaihtoehtoista vaihtoehto VE A ei täytä kustannustenjakomallin tavoitteita, sillä mallissa nettokustannukset jaettaisiin kuntalaisten tekemien nousujen suhteessa. Vaihtoehdossa VE C kustannusten jakautuminen perustuisi pysäkkien jakautumiseen linjoittain. Pysäkkien sijoittelussa tapahtuvat muutokset voivat aiheuttaa kustannusten jakautumiseen enemmän vaihtelua kuin linjakilometreihin perustuvassa mallissa.

Lahden kaupunki esittää, että kustannustenjakoa tutkitaan tarkemmin, jotta Lahden seudun liikenteen toiminta-alueelle voidaan tulevaisuudessa luoda oikeudenmukainen ja ennakoitava malli kustannusten jakamiseen.

Muutoksenhaku: muutoksenhakukielto

Toimenpiteet: Ote pöytäkirjasta toimitetaan Lahden seudun joukkoliikennelautakunnalle 31.10.2025 mennessä.

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto

Toimenpiteet

Tiedoksi valmistelijalle

Liitteet

6 Lahden seudun joukkoliikenteen tasataksa- ja kustannustenjakoselvitys 2.9.2025

Kaupunginhallitus
Pöytäkirja

nro 21

Lahden kaupunki, Kaupunginhallitus, 27.10.2025

§ 328

Lahden kaupungin lausunto kansallisesta rakennusten perusparannussuunnitelmasta

4559/03.00.00.00/2025

Asian valmistelija / lisätietojen antaja

projektipäällikkö Juha Kapanen p.044 483 1704

asuntoasiain päällikkö Helene Vanninen p 044 482 0862

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Samalla kaupunginhallitus päätti tarkastaa pöytäkirjan tämän asian osalta heti.

Esittelijä

kaupunginjohtaja Kyynäräinen Niko

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus päättää antaa perusteluosan mukaisen lausunnon kansallisesta rakennusten perusparannussuunnitelmasta ja antaa mahdollisuuden viranhaltijoille täydentää lausuntoa Tilakeskuksen näkemyksillä.

Samalla kaupunginhallitus päättää tarkastaa pöytäkirjan tämän asian osalta heti.

Käsittely

Esittelijä muutti asian otsikon kuulumaan seuraavasti: "Lahden kaupungin lausunto kansallisesta rakennusten perusparannussuunnitelmasta".

Perusteluosa

Uusi rakennusten energiatehokkuusdirektiivi (EU/2024/1275) edellyttää EU:n jäsenmailta kansallista rakennusten perusparannussuunnitelmaa. Suunnitelmassa tulee esittää toimenpiteet, joiden avulla nykyinen rakennuskanta pyritään saattamaan päästöttömäksi vuoteen 2050 mennessä ja saavutetaan asuinrakennuskannan energiatehokkuuden parannuksille asetetut tavoitteet. Yksittäisten asuinrakennuksien energiatehokkuudelle ei aseteta määräaikaan sidottuja velvoitteita. Suunnitelmassa on myös esitettävä toimet, joilla voidaan rahoittaa rakennusten energiatehokkuusremontteja, lisätä energiatehokkuuden osaamista ja koulutusta sekä huomioida haavoittuvassa asemassa olevat kotitaloudet.

Suomen tulee toimittaa perusparannussuunnitelman luonnos EU-komissiolle viimeistään 31.12.2025. EU-komissio kommentoi suunnitelmaluonnosta kuuden kuukauden sisällä sen toimittamisesta, minkä jälkeen lopullinen suunnitelma on toimitettava komissiolle 31.12.2026 mennessä. Ympäristöministeriö laatii perusparannussuunnitelman hankkeessa, jonka toteutuksessa ovat mukana Motiva ja VTT. Perusparannussuunnitelma korvaa vuonna 2020 julkaistun Pitkän aikavälin korjausrakentamisen strategian 2020–2050.

Perusparannussuunnitelman luonnokseen haetaan nyt kommentteja eri sidos- ja kohderyhmiltä. Suunnitelmassa on yhteensä kahdeksan osaa, joista jokaista on mahdollisuus kommentoida. Kommentointiaikaa on 31.10.2025 saakka.

Lahden kaupungin lausunto:

Osa 2 Kehityssuunnitelma vuosille 2030, 2040 ja 2050

Toimenpiteet tulisi kohdentaa tukemaan korjausrakentamisen keskeisimpiä keinoja:

- 1) Energiatehokkuuden parannukset korjaustoimien ja kunnossapidon yhteydessä

- rakenteellisen energiatehokkuuden parantaminen peruskorjauksen yhteydessä
 - lisälämmöneristäminen (yläpohja, ulkoseinät, routasuojaus)
 - talotekniikan energiatehokkuuden parantaminen talotekniikan uusimisen yhteydessä
- 2) Fossiilisista polttoaineista luopuminen
- lämmitysmuodon vaihtaminen lämmityslaitteen uusimisen yhteydessä
- 3) Tilatehokkuuden parantamisen ja käytöstä poistuneiden rakennusten lämmittämisen lopettaminen
- käyttötarkoitusten muutoksen helpottaminen
 - kiinteistöjen hallitun alasajon edistäminen ja siihen liittyvän lainsäädännön kehittäminen
 - Sekä käyttötarkoitusten muutos että purettavien kiinteistöjen hyödyntäminen materiaalipankkeina edellyttää laadullista ja vertailukelpoista dataa (EU Building Stock Observatory).

Osa 3 Kehityssuunnitelma vuosille 2030, 2040 ja 2050

a) Kustannustehokkaiden lähestymistapojen määrittäminen perusparannukseen

Suunnitelmassa esitettävien toimenpiteiden kustannustehokkuus ja vaikuttavuus tulisi arvioida. Tuki ja kannustimet tulisi kohdistaa vaikuttavuuden mukaan.

Sivuilla 47 ja 49 todetaan, että *Ulkovaipan lisälämmöneristäminen on taloudellisesti järkevää vain, jos ulkovaipan pinnat ovat muutoinkin uusimisen tarpeessa*. 'Vain jos' tulisi muuttaa muotoon 'kun' (peruskorjauksen yhteydessä). Rakennuksen vaipan lisälämmöneristäminen peruskorjausten yhteydessä on tavoiteltava toimenpide. Muutoin menetetään rakennusten energiatehokkuuden parantamisen suunnitelmallisuus ja perusparannusaallon (EU Renovation Wave Strategy) kautta tavoitellut hyödyt kansantalouteen. Taloudellisia kannustimia tarvitaan, jotta suunnitelman toteuttaminen etenee.

c) Perusparannusten edistäminen

Tällä hetkellä vakuusarvot ja lainarahoituksen saanti sekä korjausrakentamisen energiatehokkuuden parantamisen vaatimukset estävät suurimman osan rakennusten energiatehokkuutta parantavista korjauksista. Kattavien ja energiatehokkuutta parantavien peruskorjausten sijaan korjauksia tehdään pienemmissä osissa, jotta rahoitus- ja rakennuslupakynnys ei ylittyisi. Syynä ei ole haluttomuus energiatehokkuuden parantamiseen, vaan rahoituskynnys vakuusarvon ollessa matala. Rahoituksen haasteet on tunnistettu suunnitelmassa. Haasteiden ratkaisemiseen tulisi kohdistaa toimia.

Kannatamme Motivan ehdotusta laajentaa kotitalousvähennyksen käytön mahdollisuus koskemaan taloyhtiöitä. Lisäksi tulisi sallia monivuotinen vähennysoikeus remonttivastikkeeseen / rahoituskuluihin. Ehdotamme, että kotitalousvähennykseen lisättäisiin erillinen energiatehokkuusvähennys rakennusten energiatehokkuuden parantamiseen (ARA-mallin mukaan). Ehdotamme myös tutkittavaksi monivuotisen vähennysoikeuden käyttöönottoa energiatehokkuuskorjausten kustannusten laajuuden huomioon ottamiseksi. Ehdotettujen toimenpiteiden vaikuttavuus olisi merkittävä.

Lisäksi toteamme, että VARKE asunto-osakeyhtiöiden perusparannusten takauslainan kehittäminen ja laajentaminen asunto-osakeyhtiöiden energiatehokkuuden parantamiseen perusparannuksen yhteydessä on tärkeää.

Tarvitaan rahoitusmekanismi energiatehokkuuskorjausten käynnistämiseen rakennuskannassa, joiden vakuusarvot eivät riitä energiatehokkuustoimet sisältävien perusparannusten käynnistämiseen suunnitelman edellyttämässä mittakaavassa. Rahoitusmekanismin täytyy toimiakseen laskea pankin kynnystä lainanantoon ja omistajien kynnystä lainanottoon sekä vähentää pankkien sitoutuvaa pääomaa ja laskea rahoituskustannuksia energiatehokkuutta parantaviin remontteihin. Rahoitusmekanismi voisi parantaa hankkeiden rahoituskelpoisuutta, madaltaa kynnystä remonttien aloittamiselle, lisätä työllisyyttä, laskea

lämmityskuluja ja energiankulutusta, nostaa kiinteistöjen arvoa ja tuottaa rahoitusta moninkertaisella vipuvaikutuksella.

Tarve uudelle rahoitusmekanismille on suuri, sillä useat viimeaikaiset toimet ovat heikentäneet perusparantamisen rahoitusmahdollisuuksia. Esimerkiksi valtion korkotukivaltuutusta on kiristetty merkittävästi ja korkotukilainoihin esitetään käyttöönotettavaksi 0,5 % takausmaksu koskien myös perusparannuksia. Lisäksi on esitetty asuntorahaston lakkauttamista. Henkilöasiakkaille suunnattuja korjausavustuksia on myös poistettu tai heikennetty. Korjausrakentamisen tarvetta lisää myös väestön ikääntyminen. Jo nyt useat yli 65-vuotiaat asuvat hissittömässä kerrostalossa.

d) Heikossa asemassa olevien suojeleminen sekä energiaköyhyyden lievittäminen sekä asuntojen kohtuuhintaisuus

Suunnitelmaan tulisi kirjata tarkemmin Sosiaalisen ilmastosuunnitelman väliraportin löydökset energiaköyhyydestä ja siihen liittyvistä yhteiskunnallisista kustannuksista. Suomessa oli vuonna 2023 arviolta 590 000 haavoittuvassa asemassa olevaa kotitaloutta. Energiaköyhyydestä johtuvaa tuen tarvetta tulisi vähentää muun muassa parantamalla rakennusten energiatehokkuutta. Rakennusten energiatehokkuuden parantaminen ei ainoastaan vähennä käyttökustannuksia, vaan lisää myös rakennuksen kaupallista arvoa. Kotitalouksien energiamenojen odotetaan kasvavan tulevaisuudessa mm. ETS2-päästökauppajärjestelmän käyttöönoton vuoksi.

Ehdotamme kansalliseen rakennusten perusparannussuunnitelmaan sisällytettäväksi toimenpiteiksi seuraavat Sosiaalisen ilmastosuunnitelman väliraportin ns. EU:n pitkän listan toimenpiteet:

- Rahoitusinstrumentit: Palveluseteli pienituloisille kotitalouksille energiaremontteja varten

- Energiatehokkuusohjelmat: Toteutetaan kohdennettuja ohjelmia energiankulutuksen vähentämiseksi pienituloisissa kotitalouksissa
- Eristys ja ikkunat: Parannetaan seinien, kattojen ja lattioiden eristystä ja vaihdetaan ikkunat energiatehokkuuden parantamiseksi.

Lisäksi seuraavat keinot ovat keskeisiä ja kustannustehokkaita:

- Syväkorjaukset: Toteutetaan kattavia peruskorjauksia, joilla parannetaan merkittävästi rakennusten energiatehokkuutta.
- Älykkäät mittarit: Asennetaan älykkäitä mittareita energiankäytön seuraamiseksi ja optimoimiseksi.

Kotitalouksien tukeminen lämpöpumppuihin investoimiseksi ei tue energiankulutuksen ja kulutuspiikkien vähentämistä emmekä siksi kannata sen sisällyttämistä suunnitelmaan.

k) Alueellisten perusparannusten edistäminen

Tuemme suunnitelmaan ehdotettuja alueellisten ryhmäkorjausten edistämiseen liittyviä kirjauksia.

q) Modulaaristen ja teollisten ratkaisujen korjausrakentamiseen

Ehdotamme, että suunnitelmaan lisätään julkisivukorjaamisen teolliset ratkaisut. Näitä ovat esimerkiksi Suomessa pitkälle kehitetyt ja testatut ratkaisut energiatehokkuuden parantamiseen, kuten eristerappausjärjestelmä, tuulettuva levyrappausjärjestelmä, tuulettuva levyjulkisivujärjestelmä ja tuulettuva ohutlevyjulkisivujärjestelmä.

Osa 7. Kansallinen kehityspolku asuinrakennuskannan asteittaiselle perusparannukselle

Suunnitelman tiedonkeruu ja dokumentointi tulisi toteuttaa siten, että suunnitelmassa ilmoitettavien tietojen perusteella voidaan seurata suunniteltujen välitavoitteiden toteutumista läpinäkyvästi. Seurannassa tulisi ottaa huomioon

EPBD Guidancen edellytys koko rakennuskannan energiankulutuksen seuraamisesta.

Ehdotamme, että energiatehokkuus asetetaan etusijalle asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi.

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto

Toimenpiteet

Valmistelijat toimittavat lausunnon otakantaa.fi-palvelun kautta Motivalle 31.10.2025 mennessä.

Kaupunginhallitus
Pöytäkirja

nro 21

Lahden kaupunki, Kaupunginhallitus, 27.10.2025

§ 329

Tiedoksi merkittävät asiat

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä

kaupunginjohtaja Kyynäräinen Niko

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus merkitsee asiat tiedoksi.

Perusteluosa

Tiedoksi tuodaan seuraavat asiat:

Pöytäkirjat:

- Rakennus- ja ympäristölupalautakunta 7.10.2025
- Elinvoima- ja hyvinvointilautakunta 14.10.2025 (pöytäkirjan 41 §:n salassa pidettävä liite on tallennettu kaupunginhallituksen kokouksen salaisiin tiedostoihin CloudMeetingiin)
- Kaupunkiympäristölautakunta 14.10.2025
- Sivistyslautakunta 15.10.2025
- Lahden seudun joukkoliikennelautakunta 15.10.2025

Toimielinten pöytäkirjat ovat luettavissa kaupungin verkkosivuilla [Dynasty-verkkopalvelussa](#).

Muita pöytäkirjoja:

- Päijät-Hämeen hyvinvointialueen yhdyspintaneuvottelukunta 25.9.2025
- Päijät-Hämeen maakuntahallitus 13.10.2025

- Koulutuskeskus Salpaus kuntayhtymän yhtymähallitus 14.10.2025

Kokouskutsu:

- Koulutuskeskus Salpaus -kuntayhtymän yhtymäkokous 18.11.2025

(kaupunginhallitus on jo valinnut edustajat kokouksessaan [22.9.2025 § 291](#))

Muistio:

- vanhusneuvosto 16.9.2025

Annettu selitys:

- Lahden kaupungin vastaus Hämeenlinnan hallinto-oikeuden selityspyyntöön
valtiovarainministeriön lausunnosta VN/33429/2024-VM-26

- Kaupunginhallituksen alaisten viranhaltijoiden viranhaltijapäätökset ajalta 10.-
23.10.2025

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto

Toimenpiteet

-

Kaupunginhallitus

Pöytäkirja

nro 21

Muutoksenhakuohje koskee pykäläiä: § 316, § 317, § 318, § 320, § 321, § 322, § 323, § 324, § 325, § 326, § 327, § 328, § 329

Lahden kaupunki

MUUTOKSENHAKUKIELTO

oikaisuvaatimus/kunnallisvalitus

Koska päätös koskee vain valmistelua tai täytäntöönpanoa, kuntalain 136 §:n nojalla tästä päätöksestä ei saa tehdä oikaisuvaatimusta eikä kunnallisvalitusta.

Lahden kaupunki

Harjukatu 31, PL 202

15101 Lahti

03 814 2355

kirjaamo@lahti.fi

www.lahti.fi

0149669-3

Kaupunginhallitus
Pöytäkirja
Muutoksenhakuohje koskee pykälää: § 319

nro 21

Lahden kaupunki

OIKAISUVAATIMUSOHJE, kunnallisasiat

Oikaisuvaatimusoikeus

Päätökseen tyytymätön voi tehdä kirjallisen oikaisuvaatimuksen.

Oikaisuvaatimuksen saa tehdä se, johon päätös on kohdistettu tai jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa (asianosainen) sekä kunnan jäsen.

Muutoksenhakukielto

Oikaisuvaatimusta ei saa tehdä päätöksistä, jotka koskevat virka- tai työehtosopimuksen tulkintaa tai soveltamista (Laki kunnallisesta viranhaltijasta 50 §).

Oikaisuvaatimusviranomainen

Asianomainen viranomainen/toimielin (mainittu päätöksessä/otteessa)

Yhteystiedot

Lahden kaupunki / kirjaamo

Postiosoite: PL 202, 15101 Lahti

Käyntiosoite: Lahden Palvelutori, Lahti-Piste, Kauppakeskus Trio, 2. krs, Aleksanterinkatu 18

Lahti-Pisteen aukioloaika: 8.00–18.00, **oikaisuvaatimusajan viimeisenä päivänä oikaisuvaatimus on jätettävä kuitenkin kirjaamon (= viraston) aukioloaikana eli klo 15.00 mennessä**, jotta se katsotaan ajallaan saapuneeksi

puh. 03 814 2214

Sähköposti: kirjaamo(at)lahti.fi

Kaupunginhallitus

Pöytäkirja

nro 21

Oikaisuvaatimusaika ja sen alkaminen

Oikaisuvaatimus on tehtävä 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista ennen viraston aukioloajan päättymistä.

Kunnan jäsenen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon seitsemän päivän kuluttua siitä, kun päätös on asetettu nähtäväksi yleiseen tietoverkkoon.

Asianosaisen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon, jollei muuta näytetä, sähköistä tiedoksiantoa käytettäessä kolmantena päivänä viestin lähettämisestä ja muussa tapauksessa seitsemän päivän kuluttua kirjeen lähettämisestä, saantitodistuksen osoittamana aikana tai erilliseen tiedoksisaantitodistukseen merkittynä aikana.

Oikaisuvaatimusaika taloudellisin ja tuotannollisin perustein tehdystä irtisanomista koskevasta päätöksestä alkaa kulua vasta irtisanomisajan päättymisestä.

Oikaisuvaatimuksen sisältö

Oikaisuvaatimuksesta on käytävä ilmi vaatimus perusteluineen sekä sen tekijä ja yhteystiedot. Jos oikaisuvaatimus päätös voidaan antaa tiedoksi sähköisenä viestinä, yhteystietona pyydetään ilmoittamaan myös sähköpostiosoite.

Oikaisuvaatimus on toimitettava oikaisuvaatimusviranomaiselle oikaisuvaatimusajan kuluessa ennen sen viimeisen päivän virka-ajan päättymistä riippumatta tavasta, jolla se toimitetaan. Jos oikaisuvaatimusajan viimeinen päivä on pyhäpäivä, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, joulukuun tai juhannusaatto tai arkilauantai, saa oikaisuvaatimuksen toimittaa ensimmäisenä sen jälkeisenä arkipäivänä.

Omalla vastuulla oikaisuvaatimuksen voi lähettää postitse tai lähetin välityksellä. Postiin oikaisuvaatimus on jätettävä niin ajoissa, että se ehtii perille oikaisuvaatimusajan viimeisenä päivänä ennen viraston aukioloajan päättymistä.

Kaupunginhallitus
Pöytäkirja
15101 Lahti

nro 21

03 814 2355

kirjaamo@lahti.fi

www.lahti.fi

0149669-3